

Muhasebe ve Yönetim Kültürü İlişkisi: Mermer Sektöründe Bir Uygulama¹

(Araştırma Makalesi)

Accounting and Management Culture Relationship: An Application in the Marble Sector

Doi: 10.29023/alanyaakademik.834213

İsmail BEKÇİ

Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü
ismailbekci@sdu.edu.tr

Orcid No: 0000-0002-9861-737X

Ali APALI

Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu Muhasebe ve Finansal Yönetim Bölümü
aapali@mehmetakif.edu.tr

Orcid No: 0000-0002-3521-0150

Şenol Emre YORGANCI

Bilim Uzmanı

yorganci93@gmail.com

Orcid No: 0000-0003-4149-7714

Bu makaleye atıfta bulunmak için: Bekçi, İ., Apalı, A. & Yorgancı, Ş. E. (2021). "Muhasebe ve Yönetim Kültürü İlişkisi: Mermer Sektöründe Bir Uygulama". *Alanya Akademik Bakış*, 5(2), Sayfa No.971-998.

ÖZET

Anahtar kelimeler:

Yönetim,
Kültür,
Yönetim Kültürü,
Muhasebe,
Karar Alma

Makale Geliş Tarihi:

01.12.2020

Kabul Tarihi:

25.01.2021

Küreselleşme olgusu, ekonomik, sosyal, siyasal alanlarda yaşanan gelişmeler ve her toplumun farklı kültürel özelliklere sahip oluşu işletmelerin yönetim anlayışlarını ve yönetim kararlarını etkilemektedir. İşletmelerin faaliyetlerini sürdürdükleri alanlarda belirlemiş oldukları amaçlara ulaşabilmeleri, sürdürülebilirlik ve rekabetçiliklerini sağlayabilmeleri için işletme yönetimi ile alakalı alınacak kararlarda muhasebe bilgilerinden faydalanmalarının önemi büyüktür. Çalışma kapsamında işletme yöneticilerinin muhasebeden beklentilerinin neler olduğu, muhasebenin yönetim kararlarına katkı düzeyi, işletme yönetimi kararlarında muhasebenin rolünün neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle Isparta ve Burdur illerinde basit tesadüf örneği yöntemi ile belirlenen 47 adet mermer üretim işletmesi sahipleri ve profesyonel yöneticilerine anket uygulanmıştır. Analizler sonucunda işletmelerde muhasebe birimlerinin muhasebenin fonksiyonlarını eksiksiz bir şekilde

¹ Bu çalışma, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı'nın 12.11.2020 tarih ve 98/1 sayılı kararınca "Etik Kurul Onayı" alınarak ve katılımcılara araştırma hakkında gerekli bilgilendirmeler yapılarak tamamlanmıştır.

yerine getirdiği ve muhasebe bilgilerinin çeşitli kullanım alanlarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Keywords:

*Management,
Culture,
Management Culture,
Accounting,
Decision Making*

ABSTRACT

The phenomenon of globalization, developments in economic, social and political fields, and the fact that each society has different cultural characteristics affects the management concepts and management decisions of the enterprises. It is important for enterprises to make use of accounting information in decisions to be taken in relation to business management in order to achieve their goals in their areas of activity, and to ensure their sustainability and competitiveness. Within the scope of study, it has been tried to determine what business managers expect from accounting, the level of contribution of accounting to management decisions, and what role of accounting is in business management decisions. For this reason, a survey was administered to 47 marble production enterprises owners and professional managers determined by the simple random sample method in Isparta and Burdur provinces. As a result of analysis, it was concluded that the accounting units in the enterprises fulfill the functions of accounting completely and that the accounting information has various uses.

1.GİRİŞ

Geçmişten günümüze kadar geçen sürede insanlar temel, fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılayabilmek, dışarıdan gelebilecek tehditlerden korunabilmek için bir arada yaşama gereksinimi duymuşlardır. Bu durum zaman içerisinde yönetim ve organizasyonla ilgili düşünce ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesi sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bilim insanları yönetim ve organizasyonla ilgili gerçekleştirilen düşünce ve faaliyetleri MÖ 5000’li senelere kadar ulaştığını belirtmişlerdir (Genç, 2013: 36). Yönetim faaliyetinin temelini yöneticilerin alacakları kararlar oluşturmaktadır (Mucuk, 2001: 379; Aktaran: Yeşil ve Erşahan, 2011: 319). Karar alma ise, anlık bir olay değil, bir süreçtir. Bu süreçte, tespit edilen sorunların çözümüne ilişkin olarak belirlenen alternatifler arasından en uygun alternatif seçilerek uygulanır ve sonuçları takip edilir (Emhan, 2007: 216). İşletmeler adına da belirlenen amaç ve hedeflere ulaşılabilmesi, işletme faaliyetlerinin gerçekleştirildiği alanlarda rekabetçilik ve sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için alınacak kararlarda yöneticilerin rolü son derece önemlidir. İşletme yöneticilerinin temel görevi, işletmenin sahip olduğu kaynakların belirlenen amaç ve hedeflere ulaşılmasını sağlayacak şekilde etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasının sağlanmasıdır (Altuntaş, 2014: 35). İşletme yöneticileri alacakları yönetim kararlarında doğru, eksiksiz, ilgili zamanda hazırlanmış bilgilere gereksinim duymaktadır. İşletmelerde yöneticilere bu bilgileri sağlayan en önemli kaynaklardan birisi de muhasebe sistemidir.

Uygulama kısmında ise işletme yöneticilerinin muhasebeden beklentilerinin neler olduğu, işletmelerde muhasebeci veya muhasebe birimlerinin yönetime katkılarının neler olduğu ve işletme yönetimi ile ilgili alınacak kararlarda muhasebenin rolünün neler olduğu araştırılmıştır. Bu bağlamda Isparta ve Burdur illerinde basit tesadüf örneği yöntemi ile belirlenen 47 adet mermer üretim işletmesi sahipleri ve profesyonel yöneticilerine anket uygulanmıştır. Anket formunun hazırlanmasında Isparta ilinde faaliyetlerini sürdüren 10 adet Anonim Şirket (A.Ş) yöneticisi ile gerçekleştirilen mülakat sonuçları ve literatürde yer alan kaynaklardan yararlanılmıştır. Verilerin analizi istatistikî analiz programı ile

gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarında ilk olarak betimleyici istatistiklere yer verilmiştir. Daha sonra anket formunun üçüncü bölümünde yer alan önermelerin ortalamaları alınarak katılımcıların bu ifadelerle katılma düzeyleri tablo halinde belirtilmiştir. Regresyon analizleri için üçüncü bölümde yer alan önermelerin ortalamaları alınmıştır. Ortalamalar arasında en yüksek değerleri elde eden önermeler arasından bağımlı ve bağımsız değişkenler belirlenerek üç adet regresyon modeli ve hipotezleri kurulmuştur. Çalışmanın son kısmında sonuç ve önerilere yer verilerek çalışma tamamlanmıştır.

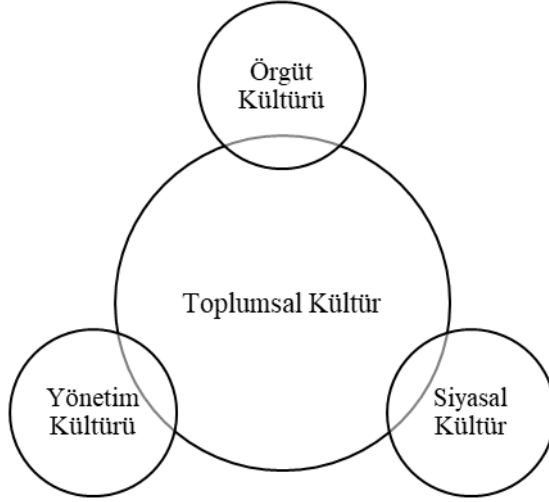
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın bu kısmında alt başlıklar halinde kültür ve yönetim kültürü kavramları, kültürlerin sahip oldukları değerler bağlamında yönetim kültürü açısından incelenmesi ve işletmelerde muhasebeci/muhasebe birimlerinden sağlanan bilgilerin işletme kararlarında kullanılması konuları yer almaktadır.

2.1. Kültür ve Yönetim Kültürü Kavramları

Literatürde kültür kavramı ile ilgili olarak çok sayıda tanımlama mevcuttur. Tanımlamalar yapılırken bilim insanları kültür kavramına farklı perspektiflerden yaklaşmış ve buna uygun tanımlamalar yapmışlardır (Erkenekli, 2013: 148). Kültür kavramı Fransızca kökenli bir kelime olup Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde yer alan tanımı “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmeye kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü” şeklindedir (<https://sozluk.gov.tr>, 2020). Tayeb (1992) kültür kavramını “bir topluluk tarafından öğrenilmiş, paylaşılmış, topluluğun maddi ve manevi yaşam şeklini etkileyen, tarih boyunca gelişmiş değerler, tutumlar ve anlamlar bütünü” şeklinde tanımlamıştır (Yeşil, 2013: 54).

Yönetim kültürü kavramının açıklanabilmesi için yönetim faaliyetlerinin sürdürüldüğü organizasyonların ve organizasyonların içerisinde yer aldığı sosyal ve siyasal yapıların özelliklerinin de bilinmesi gerekmektedir. Yönetim kültürü; örgüt kültürü ve siyasal kültür ile birlikte, toplumsal kültürün alt unsurlarını oluşturmaktadır (İskender, 2019: 62). Şekil 1.’de yönetim kültürü ve kültürel çevresi ile ilgili ilişkisini gösteren görsel yer verilmiştir.

Şekil 1. Yönetim Kültürü ve Kültürel Çevresi ile İlişkisi

Kaynak: Kurt, 2002: 18.

Yönetim kültürü kavramı literatürde yeni bir kavram olmamasına rağmen yaygın olarak kullanılan bir kavram değildir (Fırat, 2012: 10). Literatürde yönetim kültürü kavramı; “örgüt kültürü”, “kurum kültürü” olarak yazarlar tarafından değerlendirilmiştir. Literatürde yer alan bazı çalışmalarda ise yönetim kültürü kavramı; örgüt kültürünün alt kültürü, genel kültürün alt kültürü olarak değerlendirilmiş ve tanımlamalar yapılmıştır (Özmen, 2012: 92). Toplumsal kültür, örgüt kültürü ve siyasal kültür ile ilişkili olan ve birbiriyle etkileşim halinde bulunan yönetim kültürü, yöneticilerin yönetim şekli ve uygulamaları ile kararlarına yansıyan değerler sistemidir. Yönetim kültürü denildiği zaman akla gelmesi gereken husus, bir organizasyon içerisinde yer alan yöneticilerin, organizasyonun sevk ve idaresine ilişkin olarak alacakları kararlarda ve eylemlerinde kendini gösteren inançların, değerlerin, tutum ve davranışların özetidir. Dolayısıyla yöneticilere ait değer, inanç, kural ve davranışlar yönetim şekli olarak ortaya çıktığından yönetim kültürü tanımlanırken esas özne olan unsurun “yönetici” olduğu söylenebilmektedir (İskender, 2019: 64). Yönetim kültürü, yöneticilerin benimsediği yönetim şeklini ortaya koymasının yanı sıra işlerin yapılma yöntemini, çalışanlara yönelik davranışlarını, organizasyonun dış çevreye bakış açısını, adaptasyonunu da ortaya koymaktadır (Yörük Karakılıç ve Barın, 2019: 89).

2.2. Kültürlerin Sahip Oldukları Değerler Bağlamında Yönetim Kültürü Açısından İncelenmesi

Değer, soyut bir kavramdır. Bu kavram; iyi, doğru, normal, rasyonel, ilgi çeken ve arzulanan gibi anlamları içerisinde barındırmaktadır. Bireyin kişiliğini oluşturan değerlerin analizi kişiyi anlama ve tanımanın en iyi yoludur. Çünkü değer, insanın bireysel veya ortaklaşa (kolektif) kullandığı ilke ve standartlar olarak, yaşamda, organizasyonel veya kişisel davranışın değerlendirilmesinde, değerli ve önemli hususu yansıtmaktadır (Naktiyok, 2003: 100).

Yöneticiler, amaç ve hedeflere ulaşmak, sorunların çözümünü sağlamak için alternatifler arasında tercihte bulunma yetkisi ve sorumluluğunu taşıyan kişilerdir. Dolayısıyla bütün

yöneticiler, sürekli olarak değer seçenekleriyle karşı karşıya kalmaktadır. Yönetimsel değerler, yöneticilerin organizasyonların yönetimi sürecindeki tutum ve davranışlarını yönlendiren, alacakları kararların, sergiledikleri tutumların veya gösterdikleri davranışların doğru olduğuna yönelik inançlarıdır. Dolayısıyla birbirinden çok farklı değerlere sahip olan yöneticiler, aynı durum karşısında farklı tutum ve davranışlarda bulunmaktadır (Vurgun ve Öztıp, 2011: 225).

Batı kültürleri Protestan etik ve çalışma ahlakından etkilenen; bireyci yapıda, otoritenin önemsenmediği, belirginlik, demokrasiye katılıma, başarılı olma ve materyal değerlere öncelik verme gibi değerleri benimsemiştir. Doğu kültürleri ise kolektivist davranışı, doğa ile uyumlu yaşamayı, geniş bağlamlılığı, çatışma yerine uzlaşmayı, zamanı kullanma konusunda esnek olmayı, Hofstede'in dişilik ve belirsizlikten sakınma boyutlarını tercih eden bir tutum sergilemektedir (Şenel, 2008: 63-64).

2.3. Muhasebeden Elde Edilen Bilgilerin İşletme Kararlarında Kullanılması

Muhasebe bilgilerinin hangi yönetimsel kararlarda kullanıldığının bilinmesi, üretildiği organizasyonel yapı ve süreçler, muhasebe bilgilerinin fiilen kullanıldığı yerler ile güncel ve karmaşık işletmecilik sorunlarının çözümü için önemli bir hale gelmiştir. Muhasebeci veya muhasebe birimlerince üretilen muhasebe bilgileri kullanıcıları karar alma eylemleri sırasında bu bilgilerden doğrudan ya da dolaylı olarak faydalanmaktadır (Alagöz vd., 2013: 36).

İşletmelerde muhasebe birimleri yalnızca geçmiş faaliyetlerle alakalı mali nitelikteki işlem ve olayların kaydedildiği bir sistem olarak görülmemeli, bu sistem tarafından üretilen muhasebe bilgilerinin işletmenin geleceğine yönelik kararların alınmasında önemli bir yardımcı olduğu anlaşılmıştır (Atalay, 2019: 58).

Yönetim kararlarının alınmasında muhasebenin rolü, işletmelerin karşılaştığı sorunların çözümüne yönelik olarak ilgili bilgilere ulaşılmasını sağlamaktır. Bu sorunlar; fiyat belirleme, stok yönetimi gibi rutin karar alanları ile alakalı olabileceği gibi üst yönetimi ilgilendiren stratejik özellikli konularla da alakalı olabilmektedir (Kaygusuzoğlu ve Uluyol, 2011: 304).

Kalmış ve Dalgın 2010 senesinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında karar alma faaliyetlerinde muhasebe bilgilerinden faydalanmanın nedenlerini üç grupta toplamışlardır. Bu nedenler ve nedenlerle ilgili açıklamalara maddeler halinde yer verilmiştir (Kalmış ve Dalgın, 2010: 114-115).

- Muhasebe bilgileri, diğer potansiyel bilgi kaynaklarından farklı olarak önceden üretilmiş ve kullanılabilir bilgilerdir. Bu sayede işletme yöneticileri diğer türden bilginin üretilmesi ve araştırılması yerine mevcut olan muhasebe bilgilerinden yararlanabilmektedirler.
- Muhasebe, kararların açıklanmasında önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Çünkü muhasebe ortak bir finansal dilde geçmiş mali nitelikteki olay ve işlemlerin kaydını tutar. Bu şekilde muhasebe, özgül (spesifik) karar durumuyla alakalı olmayan çeşitli ilgililere, ortak finansal bir dil olan muhasebe terimleri ile kararların açıklanmasını kolaylıkla yapabilmektedir.
- Muhasebe sembolik gücüne bağlı bir rol üstlenir. Muhasebe genel olarak güvenilir, doğal ve tarafsız olarak algılanmaktadır. Bu sayede kararların alınmasında güvenilir bir kaynak sağlamış olur.

Muhasebeci veya muhasebe birimlerinin üretmiş olduğu muhasebe bilgilerinin etki edeceği en temel alan karar almadır. Muhasebeci veya muhasebe birimlerince üretilen muhasebe bilgileri ancak işletme yönetimi kararlarında kullanıldığı zaman işletmeler için anlamlı hale gelecektir (Atalay, 2019: 59).

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

İşletmelerde muhasebeci veya muhasebe birimlerinden elde edilen muhasebe bilgilerinin işletme yönetimi kararlarında kullanılması, muhasebenin yönetime katkılarının neler olduğunun belirlenmesine yönelik olarak gerçekleştirilen araştırma çalışmalarının örnekleri aşağıdaki gibi tespit edilmiştir.

Taner, Dalgeç Korukoğlu ve Susmuş (2001) “Muhasebe Mesleğinin Müşterileri Durumunda Bulunan Kesimlerin Muhasebe Mesleğinden Beklentileri” adlı çalışmalarında İzmir ilinde faaliyetlerini sürdüren 6 kesim üzerinde anket yöntemini kullanarak araştırmalarını gerçekleştirmiş ve sonuçlarını MINITAB programında değerlendirmişlerdir. Araştırma sonucunda muhasebe mesleğinin müşterileri durumunda bulunan tüm kesimlerin öncelikle “vergisel işlemler” ve “işletmenin gidişatı hakkında bilgi edinmek” konuları hakkında hizmet aldıklarını belirlemiştir.

Savsar (2005) Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ)’lerde Muhasebe Bilgi Sistemi (MBS)’nin yeri ve önemini ortaya çıkarmak, işletmelerde MBS’nin etkinlik ve verimlilik derecesini ölçmek için Çorum ilinde faaliyetlerini sürdüren KOBİ’lere anket çalışması uygulamıştır. Araştırma sonucunda KOBİ’lerde muhasebe birimlerinde yeterli düzeyde muhasebe biliminde uzman kişilerin istihdam edilmediği, araştırmaya katılan işletmelerin %27.5’inde muhasebe birimi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yardımcıoğlu (2006) “Muhasebe Departmanından Elde Edilen Bilgilerin İşlevi ve Önemi: Kahramanmaraş Tekstil Sektöründe Bir Araştırma” adlı anket yöntemini kullanarak gerçekleştirdiği çalışmada; yönetici-muhasebe birimi arasında iletişimde açıklık ilkesinin kısmen sağlandığı, yönetim-muhasebe birimi arasındaki yetki-sorumluluk ilişkisinin iletişim sürecini olumsuz etkilediği, araştırmaya katılan işletmelerde muhasebe birimleri ile diğer birimler arasında iletişim sürecini engelleyecek oranda sorunlar yaşandığı tespit etmiştir.

Erol (2007) “Muhasebe meslek elemanlarının muhasebe bürolarında yaptıkları hizmetlerin mükellefleri tatmin etmesi için hangi özelliklere sahip olması gerekir?” sorusundan yola çıkarak Biga merkezinde faaliyetlerini sürdüren gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine anket çalışması uygulamıştır. Muhasebe meslek elemanlarının mesleki faaliyetlerinde başarılı olmalarını sağlayacak dört faktör belirlenmiştir. Araştırma sonucuna göre muhasebe meslek elemanlarının iletişim, sorumluluk ve bilgi faktörlerinden olumlu sonuçlarına, mükelleflere güven verici davranışlarda daha dikkatli olmaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Türk, Aygen ve Yıldız (2009) Sakarya ili Organize Sanayi Bölgesi (OSB)’nde faaliyet gösteren KOBİ’lerin muhasebe departmanları yönetici veya sorumlusuna yönelik olarak gerçekleştirdikleri anket uygulamasında işletmelerin muhasebe departmanlarında bilgi yönetimi uygulamalarını ele almışlardır. Araştırma sonucuna göre işletmelerin bilgiyi elde etme noktasında en fazla internet, kurum içi kaynakları kullandıklarını, aynı sektörlerdeki diğer işletmeler ve araştırma kuruluşlarından bilgi elde etmede çok fazla yararlanamadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yazıcı (2010) işletmelerin yönetim kararlarında MBS'den faydalanma düzeyini belirlemek için Erzurum ili OSB'de faaliyetlerini sürdüren KOBİ'lere anket çalışması gerçekleştirmiştir. Yapılan çalışmada işletmelerin büyük çoğunluğunu mikro ve küçük işletmelerin oluşturduğu, yönetim kararlarında muhasebe bilgilerinden daha fazla yararlanılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2010) KOBİ'lerin yönetiminde MBS'nin yeri ve önemini incelemek için Ankara ili tekstil işletmelerine anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Analizler sonucunda muhasebe departmanı olan işletmelerin oranı %48.6, işletme faaliyetleri ile ilgili bilgilerin resmi kurumların istediği zaman aralığında raporlandığını ifade edenlerin oranı %50.4 olarak tespit edilmiştir.

Kalmış ve Dalgın (2010) anket yöntemini kullanarak Çanakkale ili imalat işletmelerinde muhasebe bilgilerinin kullanımıyla işletme kararlarının alınması arasında ilişki olup olmadığı konusunu incelemiştir. Yapılan çalışmada Çanakkale imalat işletmelerinde ağırlıklı olarak stratejik kararların alındığı, muhasebe bilgileri ile bu kararlar arasında ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Mizrahi (2011) anket yönetimini kullanarak İzmir ilinde faaliyetlerini sürdüren KOBİ'lerde alınan işletme kararlarında muhasebe bilgilerinden yararlanma derecesini ölçmeyi amaçlamıştır. Yapılan çalışma sonucunda işletmelerin yönetim kararlarında muhasebe bilgilerinden %65 gibi yüksek oranla faydalanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Kaygusuzoğlu ve Uluyol (2011) Adıyaman ilinde faaliyetlerini sürdüren imalat işletmelerinin sahip-yönetici veya profesyonel yöneticileri ile muhasebe bilgilerinin yönetimde kullanılmasına yönelik olarak anket çalışması gerçekleştirmişlerdir. Analizler sonucunda muhasebe bilgilerinin daha çok rutin kararlarda kullanıldığı, stratejik yönetim kararlarında kullanımının yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çidem (2013) MBS etkinliğini etkileyen unsurları tespit etmek amacıyla Kayseri ilinde faaliyetlerini sürdüren KOBİ'ler üzerinde anket yönetimini kullanarak araştırması gerçekleştirmiştir. Yapılan çalışmada işletme fonksiyonları arası bilgi bağılılığı, işletme performansı, işletmenin kurumsallaşma düzeyi ile muhasebe bilgi sistemi entegrasyonunun, muhasebe bilgi sisteminin etkinliği üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Hatunoğlu, Akpınar ve Çelik (2013) KOBİ'lerin yönetiminde MBS'nin yeri ve önemini tespit edebilmek için anket yöntemini kullanarak Gaziantep ve Kahramanmaraş illerinde araştırmalarını gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda KOBİ'lerin MBS'yi yönetim kararlarında etkin ve verimli bir şekilde kullanmadıkları tespit edilmiştir.

Akgün ve Kılıç (2013) "Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetiminin Ekinliği Üzerindeki Etkisi" adlı çalışmalarında MBS'nin işletme yönetimine ilişkin etkinliğini belirlemek için anket yönetimini kullanarak Tuz Gölü işletmecileri yöneticileri ile araştırmalarını gerçekleştirmiştir. Yapılan araştırmada, MBS'nin getirdiği yeniliklerin, işletme yönetiminin etkinliği üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Ustaahmetoğlu, Aygün ve Savcı (2013) muhasebe bürolarında sunulan hizmetlerin kalitesinin hizmet alanlar tarafından nasıl algılandığının "servqual" ölçeği kullanılarak tespit edilmesi için Rize ilinde faaliyet gösteren muhasebe bürolarından hizmet alan 65 müşteri ile yüz yüze görüşme gerçekleştirmişlerdir. Katılımcılardan aldıkları hizmetin kalitesini servqual ölçeğine uygun olarak fiziksel, güvenilirlik, heveslilik, güven ve empati boyutlarında

değerlendirmeleri istenmiştir. Değerlendirme sonucunda muhasebe hizmeti alan müşteriler, kendilerine sunulan hizmetin kalitesini fiziksel boyutta beklentilerinin üstünde algılamakta, diğer boyutlarda beklenen hizmet kalitesi ile algılanan hizmet kalitesi arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Yavuz (2014) “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetim Kararları Üzerinde Etkileri: Bartın İlindeki KOBİ’ler Üzerinde Bir Araştırma” adlı çalışmada anket yöntemini kullanmıştır. Araştırma sonucunda, muhasebe kayıtlarının küçük işletmeler tarafından vergisel yükümlülükleri karşılamak için tutulduğu, orta büyüklükteki işletmelerin de bilgi kaynağı sağlaması için muhasebe kayıtlarına önem verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öz ve Yavuz (2015) MBS’nin işletme yönetimi tarafından alınan kararlar üzerindeki etkilerinin araştırılması için Bartın ilinde faaliyetlerini sürdüren KOBİ’ler üzerinde anket çalışması gerçekleştirmiştir. Yapılan araştırma sonucunda işletmelerin MBS’nin önemini kabul ettiği, ancak MBS’nin genel anlamda yalnızca vergi ve yatırım amaçları için kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bayraktaroğlu, Sarıtaş ve Kalkan (2015) KOBİ yöneticilerinin karar alırken MBS’den sağlanan raporlardan yararlanma düzeyine ilişkin durumu tespit edebilmek için Burdur ili OSB’de çeşitli sektörlerde faaliyetlerini sürdüren işletmelerin yöneticilerine anket çalışması gerçekleştirmiştir. Analizler neticesinde işletme sahipleri veya yöneticilerinin muhasebe bilgilerini yalnızca yasal zorunluluk olarak görmediği, işletme yatırım kararları alınmasında yardımcı olması ve mali denetim-kontrolün yapılması amacıyla kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Demir ve Gül (2015) Üretim yapan KOBİ’lerde karar alma sürecine MBS’nin etkilerini araştırmak için anket yöntemini kullanarak TRB1 bölgesinde araştırma çalışması gerçekleştirmiştir. Yapılan çalışmada işletmelerin karar alma sürecinde muhasebe bilgilerinin olumlu etkilerine yönelik farkındalıklarının olduğu fakat iş hayatında bu durumun uygulanmadığı tespit edilmiştir.

Ercan (2017) işletme yöneticilerinin temel düzeyde muhasebe bilgilerini ölçmek amacıyla Kilis ili OSB’de faaliyetlerini sürdüren işletme yöneticilerine anket uygulaması gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda yöneticilerin eğitim durumu, işletmedeki konumu, muhasebe kayıtlarının tutulduğu yer ve çalışan sayısı değişkenlerine göre yöneticilerin muhasebe bilgi düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Yürekli, Durmuş ve Solak (2017) mükelleflerin muhasebe meslek mensuplarından beklentilerinin tespit edilmesi amacıyla Denizli ilinde faaliyetlerini sürdüren işletme sahip ve yöneticilerine anket uygulamıştır. Araştırma sonucunda muhasebe meslek mensuplarının güvenilir olması gerektiği, iş gerekliliklerini büyük oranda karşıladığı, işletme faaliyeti sürecine katkı sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Esmeray ve Buluş Dağlı (2017) MBS’nin işletmenin yönetim sistemleri üzerindeki etkinliğinin araştırılması ile ilgili olarak Kayseri ilinde bulunan KOBİ’ler üzerinde anket çalışması gerçekleştirmiştir. Yapılan çalışmada MBS’nin işletmelerin faaliyet süresi, sahip oldukları teknoloji düzeyi, yöneticilerin eğitim düzeyleri ve işletmelerin hukuki statüleri gibi değişkenler üzerinde pozitif etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Atalay (2019) MBS’nin etkinliğini ölçme ve karar alma sürecinde kullanım düzeyini tespit etmek amacıyla Sivas ili OSB’de faaliyetlerini sürdüren KOBİ’lere anket çalışması

gerçekleştirmiştir. Yapılan araştırmada MBS'nin KOBİ'lerde etkin bir şekilde çalıştığı ve işletmelerin karar alma süreçlerinde ihtiyaç duydukları kaliteli bilgileri ürettiği, yöneticilerinde birçok alanda alınacak kararlarda bu bilgilerden yararlandığı tespit edilmiştir.

Literatür genel olarak incelendiğinde, 2000'li yılların başında işletmelerde muhasebeye bakış açısı yalnızca vergisel işlemlerin karşılanmasını sağlayan bir zorunluluk niteliğindedir. Bu dönemde işletmelerde genellikle muhasebe birimi bulunmamaktadır. Muhasebe birimi olan işletmelerde ise kalifiye personel eksikliği vardır. 2010'lu yılların başında işletmelerde muhasebe bilgilerinin önemine dair farkındalık oluşmuştur. Ancak, muhasebe bilgilerinin yönetim kararlarında kullanılmama oranı %65 seviyelerindedir. Bu dönemde muhasebe bilgileri daha çok rutin kararların alınmasında kullanılmıştır. Günümüzde ulaşılan noktada işletmelerde muhasebe bilgilerinin kullanılmasında yöneticilerin eğitim durumu, işletmedeki konumu, muhasebe bilgilerinin hazırlandığı yer belirleyici faktörlerdir. Muhasebe bilgilerinin kullanım alanlarında yaygınlaşma tespit edilmiştir. Yukarıda belirtilen işletme yöneticilerinin muhasebeci veya muhasebe birimlerinden beklentileri, muhasebenin işletme yönetimine katkısı ile ilgili literatür özetlerinden anlaşıldığı üzere ilgili konuda oldukça fazla çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar içerisinde muhasebe ve yönetim kültürü arasındaki ilişkiyi ele alan çalışma tespit edilememiştir. Bundan dolayı, bu çalışmanın gerçekleştirilmesi literatüre farklı bir açıdan katkı sağlayacaktır.

4. MUHASEBE VE YÖNETİM KÜLTÜRÜ İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Çalışmanın bu kısmında araştırmanın konusu ve amacı, araştırma evreni ve örnekleme, araştırmanın sınırları, veri toplama yöntemi ve verilerin analizi son olarak araştırmanın sonuçları ve yorumları yer almaktadır.

4.1. Araştırma Konusu ve Amacı

Bilgi teknolojilerinin yaygınlaşması ve kullanımının artması, trendlerin ani değişiklik göstermesi, internet kullanımının yaygınlaşması dünya genelinde sınırları ortadan kaldırmıştır. Dünyada yaşanan bu gelişim ve değişimler işletmelerin faaliyetlerini sürdürdüğü alanlardaki rakiplerini artırmış ve işletmeler adına rekabet edebilirlik önemli hale gelmiştir. Türkiye'de özellikle 1980 sonrasında ekonomik ve siyasi anlamda pek çok gelişim ve değişim yaşanmıştır. 24 Ocak 1980 kararları ve sonrasında hükümetlerin dışı açılmaya yönelik politikaları, 2001 ve 2008 yıllarında yaşanan ekonomik krizler ülkemizde işletme yönetimi anlayışı ve yönetim kültürlerinin değişmesine neden olmuştur.

Dünyada ve ülkemizde yaşanan bu gelişmelerin bir sonucu olarak işletmelerin rekabetçiliğini sürdürebilmeleri için doğru, ilgili zamanda ve eksiksiz bilgiye sahip olması gerekmektedir. Bunun bir sonucu olarak yöneticilerin, işletme yönetimi ile ilgili alacakları kararlarda muhasebe ve finans departmanlarından elde edecekleri bilginin önemi büyüktür.

Araştırma kapsamında işletme yöneticilerinin muhasebeden beklentilerinin neler olduğu, işletmelerde muhasebeci veya muhasebe birimlerinin yönetime katkılarının neler olduğu, işletme yönetimi ile ilgili alınacak kararlarda muhasebeci veya muhasebe biriminin rolünün neler olduğu sonucuna ulaşılması araştırmanın amaçlarını oluşturmaktadır.

4.2. Araştırma Evreni ve Örneklem

Araştırma evreni olarak Isparta ve Burdur illerinde faaliyet gösteren mermer işletmeleri belirlenmiştir. Türkiye jeolojik konumu itibari ile çeşitli maden kaynaklarına sahiptir. Doğal taşlar bakımından zengin yer altı kaynaklarına sahip olan Türkiye dünya doğal taş rezervinin %40'ını elinde bulundurmaktadır (www.enerji.gov.tr, 2020). 2019 yılı itibariyle Türkiye'de tüm ürün gruplarında 1,574,565,323 dolarlık mermer ihracatı gerçekleştirilmiştir (www.imib.org.tr, 2020). Isparta'da 2019 yılı itibari ile toplam 297,061,236 dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir. Bu değer oluşmasında doğal taş ve madencilik sektörünün katkısı 72,090,132 dolardır. Dolayısıyla, doğal taş ve madencilik sektörü Isparta ili ihracatının %24'lük payını oluşturmaktadır (www.itso.org, 2020). Burdur'da 2019 yılı itibari ile toplam 196,475,100 dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir. Bu değer oluşmasında doğal taş ve madencilik sektörünün katkısı 163,767,150 dolardır. Dolayısıyla, doğal taş ve madencilik sektörü Burdur ili ihracatının %83'lük payını oluşturmaktadır (www.tim.org.tr, 2020). Türkiye'nin sahip olduğu doğal taş rezervleri ve ihracat değerlerinin tüm sektörlerin ihracat değerleri içerisinde önemli bir paya sahip olması, çalışmanın uygulama kısmında mermer sektörünün belirlenmesindeki önemli etkenlerdendir.

Isparta Mermerciler ve Madenciler Derneği (IMMAD)'den gerekli görüşmeler neticesinde elde edilen verilere göre Isparta ve Burdur illerinde toplam 107 adet mermer işletmesi bulunmaktadır. Bu işletmelerden mermer ocağı ruhsatlı işletmeler, fason üretim gerçekleştiren işletmeler, atölye tarzında faaliyetlerini sürdüren küçük işletmeler ve faal olarak çalışmamasına rağmen dernek kaydı devam eden işletmeler araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. İlgili işletmelerin sayısı düşüldükten sonra basit tesadüf örneği yöntemi ile araştırmaya dahil edilebilecek Isparta ve Burdur illerinde toplam 62 adet mermer işletmesi tespit edilmiştir. Bu işletmelerden 14 adedi araştırmaya katılmak istemediklerini belirterek anket formunu doldurmaktan imtina etmiştir. Araştırmaya katılan işletmelerden bir tanesinin anket sorularını özensiz cevaplama sonucunda ilgili anket formu değerlendirme kapsamı dışında tutularak çalışmaya toplamda 47 anket formu dahil edilmiştir.

4.3. Araştırmanın Sınırları

Araştırma kapsamında muhasebe ve yönetim kültürü arasındaki ilişki, işletme yöneticilerinin muhasebeci veya muhasebe biriminden beklentileri, muhasebeci veya muhasebe biriminin işletmeye katkıları analiz edilmeye çalışılmıştır. Bu yüzden yönetim kültürünün işletmedeki diğer birimlerle olan ilişkisi araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Araştırma, Isparta ve Burdur illerindeki mermer üretim işletmeleri ile yapılmıştır. Dolayısıyla ülkemizdeki diğer iller ve sektörler araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Araştırmada özellikle 1980 yılından sonraki dönemde yaşanan ekonomik ve siyasi gelişmelerin muhasebe ve yönetim kültürü arasındaki ilişkinin ne düzeyde olduğu sonucu araştırılmıştır.

4.4. Veri Toplama Yöntemi Ve Verilerin Analizi

Araştırmanın veri toplama yöntemi olarak yüz yüze anket yöntemi belirlenmiştir ve mermer işletmelerine anketler uygulanmıştır. Anket sorularının hazırlanması aşamasında Isparta ilinde 10 adet Anonim Şirket (A.Ş) yöneticileri ile mülakat gerçekleştirilmiştir. Mülakat sonuçları ve literatürde yer alan (Yürekli vd., 2017, Kaygusuzoğlu ve Uluyol 2011, Yavuz 2014, Kalmış ve Dalgın 2010) çalışmalarından faydalanılarak anket formu hazırlanmıştır. Soruların ve önermelerin hazırlanmasında sade ve anlaşılır ifadelerin kullanılmasına dikkat edilmiştir.

Verilerin analizinde istatistiki analiz programı kullanılmıştır. Analizler öncesinde veri girişleri tamamlanarak istatistiksel analize hazır hale getirilmiştir. Çalışmada birinci ve ikinci kısımda yer alan anket soruları ile alakalı betimleyici istatistiklere yer verilmiştir. Üçüncü kısımda yer alan likert tipi ölçeklerin kullanıldığı önermelere verilen cevapların ortalamaları alınarak katılımcıların üçüncü bölümde yer alan ifadelerle katılma düzeyleri verilmiştir.

Anket formunun üçüncü bölümünde yer alan muhasebe ve yönetim kültürü arasındaki ilişkiyi test edecek bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında 3 adet model kurularak modellerin yapılarına uygun olarak “Basit Regresyon Analizi” ve “Çoklu Regresyon Analizi” yapılarak analiz sonuçları ve değerlendirilmesine yer verilmiştir. Araştırma verilerinin güvenilirlik analizi sonuçlarına Tablo 1.’de yer verilmiştir.

Tablo 1. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçek	Cronbach's Alfa Değeri	N
Muhasebe Meslek Mensuplarının / Muhasebe Biriminin İşletme Yönetiminin Alacağı Kararlara Katkısı Çerçevesinde Değerlendirilmesi	0.879	23

Araştırma önermelerinin güvenilirlik analizi sonucu 0.879 olarak hesaplanmıştır. İlgili değer “0.80 < R2 < 1.00” aralığında olduğundan ölçek yüksek güvenilirlikte olarak kabul edilmektedir (Yıldız ve Uzunsakal, 2018: 19).

4.5. Araştırma Sonuçları Ve Yorumlar

Çalışmanın bu bölümünde Isparta ve Burdur illerinde araştırma kapsamına dahil edilen 47 mermer işletmesinden elde edilen veriler istatistiki analiz programı ile analiz edilmiştir. Anket formunun birinci kısım “Demografik Sorular” ve ikinci kısımda “Muhasebe Biriminin Hatasından Dolayı Karşılaşılabilecek Durumlar” yer alan soruların betimleyici istatistiklerine yer verilmiştir. Üçüncü kısımda “Muhasebe Meslek Mensuplarının / Muhasebe Biriminin İşletme Yönetiminin Alacağı Kararlara Katkısı Çerçevesinde Değerlendirilmesi” yer alan likert tipi ölçeklerin kullanıldığı önermelere katılımcıların verdikleri cevapların ortalamalarına göre bu bölümde yer alan ifadelerle katılım düzeylerine yer verilmiştir. Regresyon analizleri için anket formunun üçüncü bölümünde yer alan önermelerin ortalamaları alınmıştır. Ortalamalar arasında en yüksek değerleri elde eden önermeler arasından muhasebe ve yönetim kültürü arasındaki ilişkiyi test edecek bağımlı ve bağımsız değişkenler belirlenerek üç model kurulmuştur.

4.5.1. Betimleyici İstatistikler

Araştırmaya katılan 47 adet mermer üretim işletmesinden elde edilen verilerin betimleyici istatistiklerine Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Betimleyici İstatistikler

Betimleyici Değişkenler	Frekans (N)	Yüzde (%)	
İşletmenin Türü	Anonim Şirket	15	31.9
	Limited Şirket	32	68.1
	Toplam	47	100.0
Çalışan Sayısı	0-10	-	-
	10-49	25	%53.2
	50-249 / 250-...	22	%46.8

	Toplam	47	100.0
Sektörde kaç yıldır faaliyet gösteriyorsunuz?	10 yıldan az sürede	15	%31.9
	10-20 yıl arası	22	%46.8
	20 yıl ve üzeri	10	%21.3
	Toplam	47	100.0
İşletmenin Yönetimi	Sahip	16	34.0
	Profesyonel Yönetici	31	66.0
	Toplam	47	100.0
İhracat yapıyor musunuz?	Evet	43	91.5
	Hayır	4	8.5
	Toplam	47	100.0
İşletmenin muhasebe birimi var mı?	Var	47	100.0
	Yok	-	-
	Toplam	47	100.0
İşletmenin merkezi ile muhasebe birimi aynı yerde mi?	Evet	28	59.6
	Hayır	19	40.4
	Toplam	47	100.0
Muhasebe sorumlusunun mesleki tecrübesi kaç yıldır?	10 yıldan az	22	%46.8
	10 yıl ve üzeri	25	%53.2
	Toplam	47	100.0

Araştırmaya katılan işletmelerin %31.9'unu Anonim Şirketler (A.Ş), %68.1'ni Limited Şirketler (LTD.ŞTİ) oluşturmaktadır. Anonim Şirket ve Limited Şirket arasındaki iki katından fazla olan bu fark, LTD. ŞTİ kuruluş sermayelerinin A.Ş'lere göre daha az olmasından dolayı KOBİ niteliğindeki işletmelerce tercih edildiği şeklinde yorumlanabilmektedir. Çalışan sayıları ile ilgili veriler incelendiğinde KOBİ tanımında yer alan "Çalışan Sayısı" kriterine göre yapılan gruplandırmada işletmelerin %53.2'sini küçük işletmeler, %46.8'ini orta ve büyük işletmeler oluşturmaktadır olup mikro ölçek kriterinde olan işletmeler çalışma kapsamında bulunmamaktadır (Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik, Madde 5). Araştırmaya katılan işletmelerin %31.9'u 10 yıldan az sürede, %46.8'si 10-20 yıl arasında ve %21.3'ü 20 yıl ve üzeri sürede sektörde faaliyetlerini sürdürmektedir. Anket formunu cevaplayanların %34'ünü işletme sahipleri, %66'sını profesyonel yöneticiler oluşturmaktadır. İlgili sonuç, çalışmaya dahil olan işletmelerin daha çok profesyonel yönetici ile faaliyetlerini sürdürdükleri sonucunu ortaya çıkarmaktadır. İşletmelerin %91.5'i ihracat yapmakta, %8.5'i ihracat yapmamaktadır. İhracat gerçekleştirilmeyen işletmeler yüz yüze yapılan görüşmelerde, fason üretimin bırakılarak kendi bünyelerinde faaliyetlerine devam ettiklerini ve ihracat gerçekleştirme eğiliminde olduklarını ifade etmişlerdir. İşletmelerin tamamında muhasebe birimi vardır. Bu birimler, gündelik işlemlerin yapıldığı ön muhasebe ve muhasebe kayıtlarının dışarıdan hizmet satın alınması yoluyla tutulduğu Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler (SMMM) ofisleri yoluyla ya da işletme bünyesinde yer alan muhasebe birimlerinin tamamını oluşturmaktadır. İşletmelerin %59.6'sında işletme merkezi ve muhasebe birimi aynı yerde, %40.4'ünde işletmenin merkezi ve muhasebe birimi farklı yerdedir. Bu farklılık işletmelerden bazılarının birden fazla sektörde faaliyet göstermesi, mermer ocakları ve fabrikaların birbirine yakın yerlerde olması gibi durumlardan kaynaklanmaktadır. İşletmelerde çalışan muhasebe meslek mensuplarının %46.8'inin mesleki tecrübesi 10 yıldan az, %53.2'sinin mesleki tecrübesi 10 yıldan fazladır.

İşletmelerde muhasebeci/muhasebe biriminin hatasından dolayı karşılaşılabilecek durumlarla alakalı betimleyici istatistiklerin sonuçlarına Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Muhasebeci/Muhasebe Biriminin Hatasından Dolayı Karşılaşılabilecek Durumlar

Muhasebeci/Muhasebe Biriminin Hatasından Dolayı Karşılaşılabilecek Durumlar		Frekans (N)	Yüzde (%)
Muhasebecinin/Muhasebe biriminin hatasından dolayı mali soruşturma geçirdiniz mi?	Hayır	45	95.7
	Evet	2	4.3
	Toplam	47	100.0
Muhasebecinin/Muhasebe biriminin hatasından dolayı idari para cezası aldınız mı?	Hayır	34	72.3
	Evet	13	27.7
	Toplam	47	100.0
Muhasebecinin/Muhasebe biriminin hatasından dolayı yönetici hakkında hukuki süreç gerçekleşti mi?	Hayır	46	97.9
	Evet	1	2.1
	Toplam	47	100.0
Muhasebecinin/Muhasebe biriminin hatasından dolayı işletme hakkında hukuki süreç gerçekleşti mi?	Hayır	46	97.9
	Evet	1	2.1
	Toplam	47	100.0
Muhasebecinin/Muhasebe biriminin hatasından dolayı muhasebe meslek mensubu hakkında hukuki süreç gerçekleşti mi?	Hayır	47	100.0
	Evet	-	-
	Toplam	47	100.0
Muhasebecinin/Muhasebe biriminin hatasından dolayı iş yeri kapatma cezası aldınız mı?	Hayır	47	100.0
	Evet	-	-
	Toplam	47	100.0
Muhasebecinin/Muhasebe biriminin hatasından dolayı teknolojik gelişmeler. mevzuattaki değişikliklere bağlı olarak herhangi bir şekilde işletmeniz zarar etti mi?	Hayır	45	95.7
	Evet	2	4.3
	Toplam	47	100.0

Tablo 3. incelendiğinde araştırmaya katılan işletmelerden yalnızca %4.3'ü muhasebeci veya muhasebe birimlerinin hatasından dolayı mali soruşturma geçirmiştir. İşletmelerin %27.7'si muhasebeci veya muhasebe biriminin hatasından dolayı idari para cezası almıştır. İdari para cezalarını; mali soruşturmalar sonucunda verilen idari para cezaları, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ödemeleri ya da vergi stopaj ödemelerinin son günlerinin geciktirilmesi, doğrudan muhasebeci veya muhasebe birimi ile ilgisi olmamasına rağmen verilen idari para cezaları gibi nedenlerden oluşmaktadır. İdari para cezası alan işletmelerde yüz yüze yapılan görüşmelerde doğrudan muhasebeci veya muhasebe birimi ile ilgili olmayan idari para cezalarının, işletme bünyesindeki motorlu taşıtların zorunlu trafik sigortaları, yıllık araç muayenelerinin zamanında yapılmayarak gerçekleştirilen trafik denetimleri sonucunda kesilen idari para cezaları olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan işletmelerin %2.1'inde muhasebeci veya muhasebe biriminin hatasından dolayı hem yönetici hem de işletme hakkında hukuki süreç gerçekleşmiştir. İşletmelerin hiç birinde muhasebeci veya muhasebe biriminin hatasından dolayı muhasebe meslek mensubu hakkında hukuki süreç gerçekleşmemiştir. İşletmelerin hiçbirinde muhasebeci veya muhasebe biriminin hatasından dolayı gerçekleşmiş bir iş yeri kapatma cezası bulunmamaktadır. Araştırmaya katılan işletmelerin %4.3'ü muhasebeci veya muhasebe biriminin hatasından dolayı teknolojik gelişmeler ya da yasal mevzuattaki değişikliklere bağlı olarak zarar etmiştir.

Tablo 3. değerlendirildiğinde mermer üretim işletmelerinde muhasebeci/muhasebe biriminin muhasebenin fonksiyonlarını eksiksiz bir şekilde yerine getirdiği, teknolojik gelişmeler

karşında kendini adapte edebildiği, işletmelerin kamu idaresi tarafından belirlenen kurallara uygun olarak faaliyetlerini sürdürmekte olduğu sonucuna ulaşılmaması sağlamaktadır.

4.5.2. Muhasebe Meslek Mensuplarının / Muhasebe Biriminin İşletme Yönetiminin Alacağı Kararlara Katkısına Yönelik Tutumların Derecelendirilmesi

Araştırmanın bu kısmında muhasebeci veya muhasebe birimlerinin işletmenin yönetim kararlarına katkısının ne düzeyde olduğuna yönelik durum açıklanmaktadır. Anket formunun üçüncü bölümünde yer alan likert tipi ölçeklere verilen cevapların ortalaması alınarak katılım düzeylerinin ne olduğu belirtilmiştir. Bu amaçla ölçekteki maddeler, muhasebenin işletme yönetimi kararlarına sağladığı katkılar kriterlerine göre en yüksek puandan en düşük puana göre sıralanmaktadır. Taş (2005)'in beşli likert ölçek puan sıralamasından yola çıkarak anket formunda üçüncü bölümde yer verilen önermelerin ortalama değerleri sonuçlarına göre 3.00 puandan yüksek cevaplar katılma eğiliminin olduğu, 3.00 puandan az olan cevaplar katılma eğiliminin olmadığı şeklinde yorumlanmıştır (Taş, 2005: 163).

İşletmelerde muhasebeci veya muhasebe birimlerinin işletmenin yönetim kararlarına katılım düzeyleri ile ilgili olarak elde edilen ortalama puan değerleri 2.43 ile 4.26 arasında değişiklik göstermektedir. Sonuçlar Tablo 4. ve Tablo 5.'de iki ayrı tablo halinde ortalamanın en yüksek olduğu değerden en düşük olduğu değere doğru sıralanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre mermer üretim işletmelerinde muhasebeci veya muhasebe birimleri yönetime karar alma konusunda 18 maddede katılım sağlamakta, bir madde kararsız ve 4 maddede katılım sağlanmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Tablo 4.'te mermer üretim işletmelerinde muhasebeci/muhasebe birimlerinin işletme yönetiminin alacağı kararlarda katkı sağladığı önermelere yer verilmiştir.

Tablo 4. İşletmelerde Muhasebeci veya Muhasebe Birimlerinin İşletmenin Yönetim Kararlarına Katılım Düzeyleri - 1

Muhasebe Meslek Mensuplarının / Muhasebe Biriminin İşletme Yönetiminin Alacağı Kararlara Katkısı	X	Sıra	Eğilim
İşletme yönetimi / yöneticileri muhasebe bilgilerine istedikleri zaman ulaşabilmektedir.	4.26	1	Katılma
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin vergi ve diğer yasal mevzuattaki değişiklikler hakkında gerekli bilgilendirmeyi ve yönlendirmeyi yaptığına inanıyorum.	4.19	2	Katılma
Muhasebeci / Muhasebe birimince hazırlanan mali tablolar mali analize imkân verecek şekildedir.	4.15	3	Katılma
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin mali nitelikteki işlemlerini yorumlayarak işletmenin geleceğine ilişkin bilgiler verdiğiğine inanıyorum.	4.06	4	Katılma
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin imzalanacak / imzalanan iş sözleşmelerinde bulunması gereken maddeler hakkında gerekli bilgiyi verdiğiğine inanıyorum.	4.06	5	Katılma
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin düzenli aralıklarla işletmenin finansal tabloları hakkında ayrıntılı rapor yazdığına inanıyorum.	4.04	6	Katılma
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin gider analizlerinin yapılarak gerekli görülen giderlerin gözden geçirilmesinde danışmanlık yaptığına inanıyorum.	3.87	7	Katılma
Muhasebeci/Muhasebe birimi işletmede iç denetime yardımcı olmaktadır.	3.83	8	Katılma
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin mali öngörüsünü iyi bir şekilde planlayarak oluşabilecek riskleri önceden saptayarak gerekli önlemleri aldığına inanıyorum.	3.74	9	Katılma

Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin finansman ihtiyacının belirlenmesi ve finansal borçlanma ile ilgili kararların verilmesinde danışmanlık yaptığına inanıyorum.	3.72	10	Katılma
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin üretilen mal ve hizmetlerin maliyetlerinin belirlenmesinde danışmanlık yaptığına inanıyorum.	3.68	11	Katılma
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin bütçenin hazırlanması. Uygulanması, gerekli hallerde revize edilmesinde danışmanlık yaptığına inanıyorum.	3.68	12	Katılma
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin personele ödenecek ücret politikasının tespit edilmesinde danışmanlık yaptığına inanıyorum.	3.53	13	Katılma
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin üretilen mal ve hizmetlerin Başa Baş Noktasının belirlenmesinde danışmanlık yaptığına inanıyorum.	3.51	14	Katılma
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin İş Akdi gerçekleştirilecek personel sayısının tespit edilmesinde danışmanlık yaptığına inanıyorum.	3.51	15	Katılma
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin makine. teçhizat ve demirbaş alımı ve yenilenmesi ile ilgili kararlarda danışmanlık yaptığına inanıyorum.	3.26	16	Katılma
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin İşletmenin işletme yönetiminin alacağı genel yönetim kararlarının tespit edilmesinde danışmanlık yaptığına inanıyorum.	3.17	17	Katılma
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin gerçekleştireceği yatırım kararlarının tespit edilmesinde danışmanlık yaptığına inanıyorum.	3.09	18	Katılma

Tablo 4 değerlendirildiğinde mermer üretim işletmelerinde muhasebeci veya muhasebe birimleri işletmenin fonksiyonlarına göre yapılan gruplandırmada muhasebe-finansman, üretim, insan kaynakları ve yönetim ile alakalı konularda işletme yönetiminin alacağı kararlara katkı sağlamaktadır. Bu durum mermer üretim işletmelerinde muhasebeci veya muhasebe birimlerince üretilen muhasebe bilgilerinin yaygın kullanım alanlarının olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Tablo 5'te mermer üretim işletmelerinde muhasebeci/muhasebe birimlerinin işletme yönetiminin alacağı kararlarda kararsız ve katılmama eğilimi gösterdiği önermelere yer verilmiştir.

Tablo 5. İşletmelerde Muhasebeci veya Muhasebe Birimlerinin İşletmenin Yönetim Kararlarına Katılım Düzeyleri - 2

Muhasebe Meslek Mensuplarının / Muhasebe Biriminin İşletme Yönetiminin Alacağı Kararlara Katkısı	X	Sıra	Eğilim
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin Ar – Ge harcamaları için ayrılacak bütçenin tespit edilmesinde danışmanlık yaptığına inanıyorum.	3.00	19	Kararsız
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin aracı ve tedarikçilerin tespit edilmesi ve satın alma kararlarında danışmanlık yaptığına inanıyorum.	2.98	20	Katılmama
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin fiyat belirleme ile alakalı kararlarında danışmanlık yaptığına inanıyorum. (İndirim, kampanya vs.)	2.74	21	Katılmama
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin pazarlama, satış, dağıtım stratejilerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi kararlarında danışmanlık yaptığına inanıyorum.	2.51	22	Katılmama
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin reklam ve tanıtım faaliyetleri ile ilgili kararlarda danışmanlık yaptığına inanıyorum.	2.43	23	Katılmama

Tablo 5 değerlendirildiğinde yöneticilerin muhasebeci veya muhasebe birimlerinin işletmenin Ar-Ge harcamaları için ayrılacak bütçenin tespit edilmesinde danışmanlık yaptığına inanıyorum ifadesine verdikleri cevabın ortalaması 3.00'tür. KOBİ tanımı unsurlarından olan

çalışan sayısı kriterine göre işletmelerin yarıdan fazlasını küçük işletmeler oluşturmaktadır. Küçük işletmelerin gerek organizasyon yapıları, gerek ekonomik büyüklükleri gerekse de istihdam sayılarının azlığı düşünüldüğünde çoğu küçük işletmenin Ar-Ge biriminin olmadığı sonucuna ulaşılabilmektedir. Bu durum eğilimin kararsız olduğu şekilde yorumlanmıştır.

Katılma eğiliminin gösterilmediği önermeler doğrudan işletmelerin pazarlama faaliyetleri ile alakalıdır. İşletmelerin %91.5'inin ihracat yaptığı düşünüldüğünde, her ülkelerin ekonomik koşulları, siyasi koşulları ve pazar koşulları farklılık gösterecektir. İlgili konularda işletmelerin pazarlama birimlerinin bilgi ve tecrübesinin muhasebeci veya muhasebe birimlerinden daha fazla olduğu düşünüldüğünde araştırmaya katılan mermer üretim işletmelerinde pazarlamayla ilgili gerçekleştirilecek faaliyetler, alınacak kararlar gibi işlemler yalnızca pazarlama birimlerinde yapılmaktadır.

4.5.3. Araştırmanın Hipotezleri ve Modeli

Araştırma kapsamında regresyon analizleri için oluşturulan üç model ile ilgili olarak toplam 6 adet hipotez hazırlanmıştır. Bu hipotezlerden **H₁**, **H₂**, **H₃** birinci model, **H₄**, **H₅** ikinci model ve **H₆** üçüncü model için hazırlanmıştır. Araştırmanın hipotezleri şu şekildedir;

H₁: Mermer üretim işletmelerinde muhasebeci veya muhasebe biriminin işletmede üretilen mal ve hizmetlerin BBN belirlenmesinde danışmanlık yapması ile işletmenin mali nitelikteki işlemlerinin yorumlanarak işletmenin geleceğine ilişkin bilgiler vermesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₂: Mermer üretim işletmelerinde yöneticilerin muhasebe bilgilerine istedikleri zaman ulaşabilmesi ile işletmenin mali nitelikteki işlemlerinin yorumlanarak işletmenin geleceğine ilişkin bilgiler vermesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₃: Mermer üretim işletmelerinde muhasebeci veya muhasebe biriminin işletmenin iç denetimine yardımcı olması ile işletmenin mali nitelikteki işlemlerinin yorumlanarak işletmenin geleceğine ilişkin bilgiler vermesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

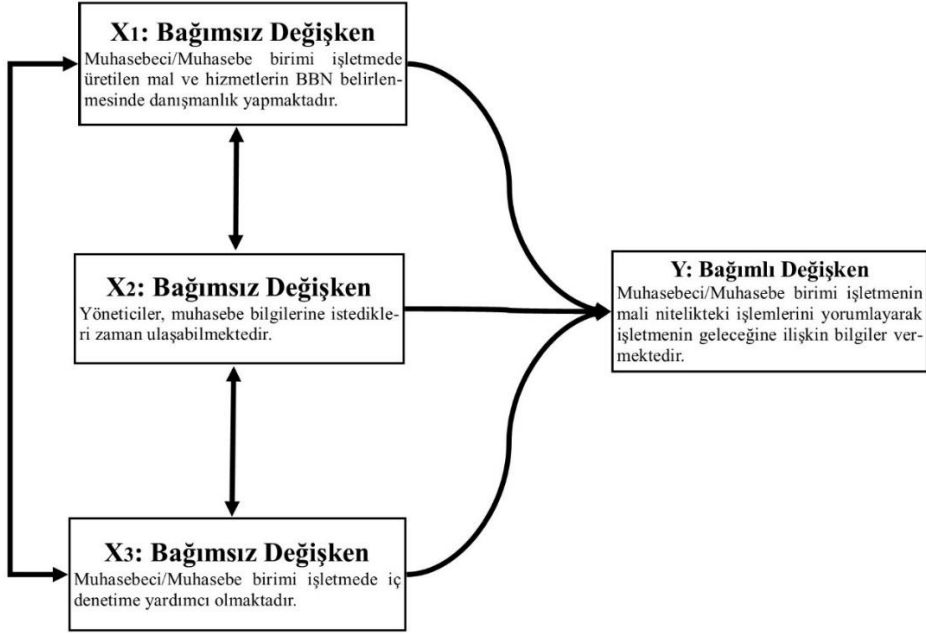
H₄: Mermer üretim işletmelerinde muhasebeci veya muhasebe biriminin imzalanacak / imzalanan iş sözleşmelerinde bulunması gereken maddeler hakkında gerekli bilgiyi vermesi ile vergi ve diğer yasal mevzuattaki değişiklikler hakkında gerekli bilgilendirme ve yönlendirmenin yapılması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₅: Mermer üretim işletmelerinde muhasebeci veya muhasebe biriminin işletmenin mali öngörüsünü iyi bir şekilde planlayarak oluşabilecek riskleri önceden saptayarak gerekli önlemleri alması ile vergi ve diğer yasal mevzuattaki değişiklikler hakkında gerekli bilgilendirme ve yönlendirmenin yapılması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₆: Mermer üretim işletmelerinde yöneticilerin muhasebe bilgilerine istedikleri zaman ulaşabilmesi ile muhasebeci veya muhasebe birimince hazırlanan tabloların mali analize imkan verecek şekilde olması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

4.5.3.1. Model 1

Birinci regresyon modeli ile ilgili olarak hazırlanan modelin şekli, Şekil 2'de belirtilmiştir.

Şekil 2. Regresyon Modeli 1

Model, bir bağımlı ve üç bağımsız değişkenden oluşmaktadır. (Y) Bağımlı Değişkenini “Muhasebeci/Muhasebe birimi işletmenin mali nitelikteki işlemlerini yorumlayarak işletmenin geleceğine ilişkin bilgiler vermektedir.”, (X1) Bağımsız Değişkenini “Muhasebeci/Muhasebe birimi işletmede üretilen mal ve hizmetlerin BBN belirlenmesinde danışmanlık yapmaktadır.”, (X2) Bağımsız Değişkenini “Yöneticiler, muhasebe bilgilerine istedikleri zaman ulaşabilmektedir.”, (X3) Bağımsız Değişkenini “Muhasebeci/Muhasebe birimi işletmede iç denetime yardımcı olmaktadır.” oluşturmaktadır. Model 1 ile ilgili olarak gerçekleştirilen regresyon analizi sonuçları şu şekildedir.

Tablo 6. Model 1 Regresyon Modeli Özeti

MODEL ÖZETİ					
Model	R	R Kare	Düzeltilmiş R Kare	Tahminin Standart Hatası	Durbin-Watson
1	.712	.508	.473	.554	1.504

Çoklu regresyon modeli analizlerinde modeli oluşturan bağımsız değişkenler arasında otokorelasyon durumunun tespit edilmesi için Durbin-Watson analizinden faydalanılmaktadır. Çoklu regresyon modellerinde temel varsayımlardan birisi modelin hata katsayıları arasında bir ilişkinin olmaması gerektiğidir. Modelde hata terimleri arasında ilişki olması durumu otokorelasyon sorunu şeklinde ifade edilirken bu sorun Durbin Watson katsayısı aracılığıyla test edilir. Literatürde Durbin-Watson analizi sonucunda hesaplanan değer 1.5 – 2.5 puan aralığında olması modelde otokorelasyonun olmadığı şeklinde yorumlanmaktadır (Kalaycı, 2009: 267; Aktaran: Doğan vd., 2016: 22). Tablo 6.’da Model 1

için Durbin-Watson değeri 1.504 olarak hesaplanmıştır. Bu değer modelde otokolerasyon durumunun söz konusu olmadığını göstermektedir.

Tablo 7. Model 1 Çoklu Regresyon Modelinin Anlamlılık Sonuçları

Çoklu Regresyon Modelinin Anlamlılık Sonuçları					
ANOVA					
Model 1	Kareler Toplamı	Df (Serbestlik Derecesi)	Ortalama Değeri	F	Sig.
Regresyon	13.607	3	4.536	14.773	.000
Kalıntı (Artık)	13.202	43	.307		
Toplam	26.809	46			

Tablo 7’de çoklu regresyon modelindeki anlamlılık sonucunu gösteren ANOVA sonuçlarına yer verilmiştir. Modelin bir bütün olarak anlamlılığı bağımlı değişkendeki varyansın model tarafından ne kadar iyi açıklandığını belirtmektedir. Tabloda yer alan (Sig.) değeri 0.05’ten ne kadar küçükse, modelin bağımlı değişkendeki varyansı o kadar iyi açıkladığı ve modelin bir bütün olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuca göre, regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Tablo 8. Model 1 Çoklu Regresyon Modeline Ait Katsayılar

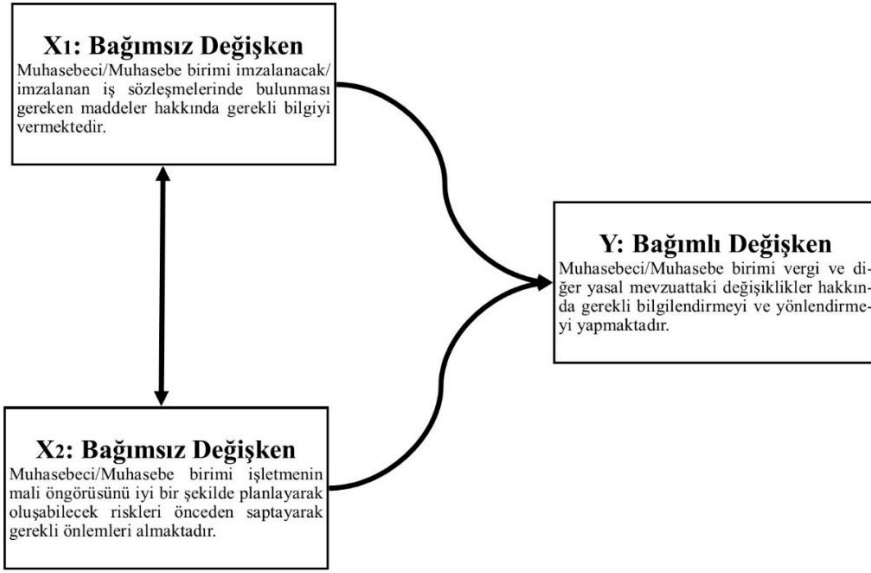
Çoklu Regresyon Modeline Ait Katsayılar							
Katsayılar							
Model 1	Standartlandırılmamış Katsayılar		Standartlandırılmış Katsayılar	t	Sig.	Eşdoğrusallık İstatistikleri	
	B	Standart Hata	Beta			Tolerans	VIF
(Sabit)	.424	.592		.716	.478		
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin üretilen mal ve hizmetlerin Başa Baş Noktasının belirlenmesinde danışmanlık yaptığına inanıyorum	.172	.084	.253	2.061	.045	.762	1.313
İşletme yönetimi / yöneticileri muhasebe bilgilerine istedikleri zaman ulaşabilmektedir.	.496	.133	.438	3.731	.001	.830	1.206
Muhasebeci / Muhasebe birimi işletmede iç denetime yardımcı olmaktadır.	.241	.112	.250	2.151	.037	.851	1.175

Çoklu regresyon modelinde ikinci temel varsayım bağımsız değişkenler arasında ilişki olmamasıdır. Bu varsayım VIF ve Tolerans değerleri yardımı ile incelenir. Tablo 8.’de çoklu regresyon modeline ait katsayıların yer aldığı tablo verilmiştir. Tablonun son bölümünde yer alan “Tolerans” ve “VIF” değerleri çoklu eş doğrusallık hakkında bilgi vermektedir (Tolerans=1/VIF). Tolerans değerinin (1-R Kare) kritik değerinden küçük olması modelde çoklu eş doğrusallık problemi olduğunu göstermektedir. Analiz sonuçlarına göre kritik değer

($1-0.508=0.492$)’dir. Tablo 8.’de yer alan sonuçlara bakıldığında tolerans değerlerinin tamamı 0.492’den büyüktür. Bu durum çoklu eş doğrusallık probleminin olmadığı anlamına gelmektedir. Bu durum mermer üretim işletmelerinde muhasebe bilgi sistemlerinin iyi bir şekilde çalıştığı, işletme yönetimi-muhasebe birimi ve muhasebe birimi-muhasebe bilgilerine ihtiyaç duyan diğer işletme birimleri arasında yatay ve dikey iletişim kanallarının iyi bir şekilde çalıştığı şeklinde yorumlanmaktadır.

4.5.3.2. Model 2

İkinci regresyon modeli ile ilgili olarak hazırlanan modelin şekli, Şekil 3.’te belirtilmiştir.

Şekil 3. Regresyon Modeli 2

Model, bir bağımlı ve iki bağımsız değişkenden oluşmaktadır. (Y) Bağımlı Değişkenini “Muhasebeci/Muhasebe birimi vergi ve diğer yasal mevzuattaki değişiklikler hakkında gerekli bilgilendirmeyi ve yönlendirmeyi yapmaktadır.”, (X1) Bağımsız Değişkenini “Muhasebeci/Muhasebe birimi imzalanacak/imzalanmış iş sözleşmelerinde bulunması gereken maddeler hakkında gerekli bilgiyi vermektedir.”, (X2) Bağımsız Değişkenini “Muhasebeci/Muhasebe birimi işletmenin mali öngörüsünü iyi bir şekilde planlayarak oluşabilecek riskleri önceden saptayarak gerekli önlemleri almaktadır.” oluşturmaktadır. Model 2 ile ilgili olarak gerçekleştirilen regresyon analizi sonuçları şu şekildedir.

Tablo 9. Model 2 Regresyon Modeli Özeti

MODEL ÖZETİ					
Model	R	R Kare	Düzeltilmiş R Kare	Tahminin Standart Hatası	Durbin Watson
2	.699	.489	.466	.448	2.709

Model 2 için Durbin-Watson değeri 2.709 olarak hesaplanmıştır. Bu değer normal şartlarda 1.5 – 2.5 aralığı dışında olmasına rağmen beklenen değerle farkın küçük olması modelde kısmi otokorelasyon sorunu olduğunu göstermektedir. Fakat modelin diğer olasılık sonuçları beklenen aralıkta çıktığı için yorumlanmaya devam edilmiştir.

Tablo 10. Model 2 Çoklu Regresyon Modelinin Anlamlılık Sonuçları

Çoklu Regresyon Modelinin Anlamlılık Sonuçları					
ANOVA					
Model 2	Kareler Toplamı	df (Serbestlik Derecesi)	Ortalama Değeri	F	Sig.
Regresyon	8.451	2	4.226	21.067	.000
Kalıntı (Artık)	8.825	44	.201		
Toplam	17.277	46			

Tablo 10.'da çoklu regresyon modelindeki anlamlılık sonucunu gösteren ANOVA sonuçlarına yer verilmiştir. Modelin anlamlılığı bağımlı değişkendeki varyansın model tarafından ne kadar iyi açıklandığını belirtmektedir. Tabloda yer alan (Sig.) değeri 0.05'ten ne kadar küçükse, modelin bağımlı değişkendeki varyansı o kadar iyi açıkladığı anlaşılmaktadır. Bu sonuca göre, regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Tablo 11. Model 2 Çoklu Regresyon Modeline Ait Katsayılar

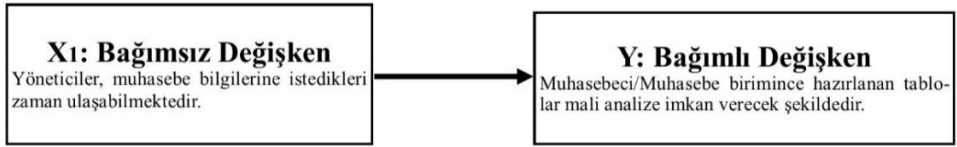
Çoklu Regresyon Modeline Ait Katsayılar							
Katsayılar							
Model 2	Standartlandırılmamış Katsayılar		Standartlandırılmış Katsayılar	t	Sig.	Eşdoğrusallık İstatistikleri	
	B	Standart Hata	Beta			Tolerans	VIF
(Sabit)	1.280	.454		2.821	.007		
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin imzalanacak / imzalanan iş sözleşmelerinde bulunması gereken maddeler hakkında gerekli bilgiyi verdiği inaniyorum.	.399	.098	.458	4.076	.000	.920	1.088
Muhasebecinin / Muhasebe biriminin işletmenin mali öngörüsünü iyi bir şekilde planlayarak oluşabilecek riskleri önceden saptayarak gerekli önlemleri aldığı inaniyorum.	.345	.094	.414	3.688	.001	.920	1.088

Tablo 11.'de çoklu regresyon modeline ait katsayıların yer aldığı tablo verilmiştir. Tablonun son bölümünde yer alan "Tolerans" ve "VIF" değerleri çoklu eş doğrusallık hakkında bilgi vermektedir (Tolerans=1/VIF). Tolerans değerinin (1-R Kare) kritik değerinden küçük olması

modelde çoklu eş doğrusallık problemi olduğunu göstermektedir. Analiz sonuçlarına göre kritik değer $(1-0.489=0.511)$ 'dir. Tablo 11.'de yer alan sonuçlara bakıldığında tolerans değerlerinin tamamı 0.511'den büyüktür. Bu durum çoklu eş doğrusallık probleminin olmadığı anlamına gelmektedir. Bu durum, mermer üretim işletmelerinde muhasebeci veya muhasebe birimlerinin yasal mevzuata göre hareket ederek işletme faaliyetlerinde yaşanabilecek maddi ve maddi olmayan kayıpların önlenmesinde yardımcı olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. İkinci modelde ulaşılan sonuçlar "Muhasebeci/Muhasebe Biriminin Hatasından Dolayı Karşılaşılabilecek Durumlar" betimleyici istatistiklerinden genel itibarıyla ulaşılan %95'lik "Hayır" cevabını desteklemektedir.

4.5.3.3. Model 3

Üçüncü regresyon modeli ile ilgili olarak hazırlanan modelin şekli, Şekil 4.'te belirtilmiştir.

Şekil 4. Regresyon Modeli 3

Model, bir bağımlı ve bir bağımsız değişkenden oluşmaktadır. (Y) Bağımlı Değişkenini "Muhasebeci/Muhasebe birimince hazırlanan tablolar mali analize imkân verecek şekildedir." , (X1) Bağımsız Değişkenini "Yöneticiler, muhasebe bilgilerine istedikleri zaman ulaşabilmektedir." oluşturmaktadır. Model 3 ile ilgili olarak gerçekleştirilen regresyon analizi sonuçları şu şekildedir.

Tablo 12. Model 3 Regresyon Modeli Özeti

MODEL ÖZETİ				
Model	R	R Kare	Düzeltilmiş R Kare	Tahminin Standart Hatası
3	.744	.554	.544	.445

Tablo 12.'de verilen sonuçlara göre R değeri 0.744'dür. Tabloda yer alan R kare değeri, bağımlı değişkendeki değişimlerin ne kadarının bağımsız değişken tarafından açıklandığını göstermektedir. Bu sonuca göre; muhasebeci veya muhasebe birimince hazırlanan tabloların mali analize imkan verecek şekilde olmasındaki %55.4'lük değişim yöneticilerin muhasebe bilgilerine istedikleri zaman ulaşabilmeleri tarafından açıklanmaktadır. Düzeltilmiş R kare değeri, bağımlı değişkendeki varyansın ne kadarının bağımsız değişken tarafından açıklandığını göstermektedir. Bu sonuca göre, muhasebeci veya muhasebe birimince hazırlanan tabloların mali analize imkan verecek şekilde olmasındaki %54.4'lük varyansın yöneticilerin muhasebe bilgilerine istedikleri zaman ulaşabilmelerine bağlı olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 13. Model 3 Basit Regresyon Modelinin Anlamlılık Sonuçları

Basit Regresyon Modelinin Anlamlılık Sonuçları					
ANOVA					
Model 3	Kareler Toplamı	df (Serbestlik Derecesi)	Ortalama Değeri	F	Sig.
Regresyon	11.054	1	11.054	55.869	.000
Kalıntı (Artık)	8.903	45	.198		

Toplam	19.957	46			
---------------	--------	----	--	--	--

Tablo 13.'te basit regresyon modelindeki anlamlılık sonucunu gösteren ANOVA sonuçlarına yer verilmiştir. Modelin anlamlılığı bağımlı değişkendeki varyansın model tarafından ne kadar iyi açıklandığını belirtmektedir. Tabloda yer alan (Sig.) değeri 0.05'ten ne kadar küçükse, modelin bağımlı değişkendeki varyansı o kadar iyi açıkladığı anlaşılmaktadır. Bu sonuca göre, regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Tablo 14. Model 3 Basit Regresyon Modeline Ait Katsayılar

Basit Regresyon Modeline Ait Katsayılar					
Model 3	Katsayılar				
	Standartlandırılmamış Katsayılar		Standartlandırılmış Katsayılar	t	Sig.
	B	Standart Hata	Beta		
(Sabit)	1.057	.419		2.524	.015
İşletme yönetimi / yöneticileri muhasebe bilgilerine istedikleri zaman ulaşabilmektedir.	.727	.097	.744	7.475	.000

Tablo 14.'de yer alan bilgilere göre Model 3 için, yöneticilerin muhasebe bilgilerine istedikleri zaman ulaşabilmesindeki 1 birimlik değişim, muhasebeci veya muhasebe birimince hazırlanan tabloların mali analize imkân verecek şekilde olmasında (.727) birimlik değişime neden olmaktadır. Bu durum mermer üretim işletmelerinde muhasebe bilgilerinin; yönetici ihtiyaçlarını karşılayan, doğru zamanda hazırlanmış ve kaliteli bilgileri oluşturduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Tablo 15.'te regresyon analizleri için belirlenen hipotezlerin genel bir derlemesine yer verilmiştir.

Tablo 15. Hipotezlerin Derlemesi

MODEL 1	HİPOTEZLER	SONUÇ
H ₁	Mermer üretim işletmelerinde muhasebeci veya muhasebe biriminin işletmede üretilen mal ve hizmetlerin BBN belirlenmesinde danışmanlık yapması ile işletmenin mali nitelikteki işlemlerinin yorumlanarak işletmenin geleceğine ilişkin bilgiler vermesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	KABUL
H ₂	Mermer üretim işletmelerinde yöneticilerin muhasebe bilgilerine istedikleri zaman ulaşabilmesi ile işletmenin mali nitelikteki işlemlerinin yorumlanarak işletmenin geleceğine ilişkin bilgiler vermesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	KABUL
H ₃	Mermer üretim işletmelerinde muhasebeci veya muhasebe biriminin işletmenin iç denetimine yardımcı olması ile işletmenin mali nitelikteki işlemlerinin yorumlanarak işletmenin geleceğine ilişkin bilgiler vermesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	KABUL
MODEL 2	HİPOTEZLER	SONUÇ
H ₄	Mermer üretim işletmelerinde muhasebeci veya muhasebe biriminin	KABUL

	imzalanacak / imzalanan iş sözleşmelerinde bulunması gereken maddeler hakkında gerekli bilgiyi vermesi ile vergi ve diğer yasal mevzuattaki değişiklikler hakkında gerekli bilgilendirme ve yönlendirmenin yapılması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	
H₅	Mermer üretim işletmelerinde muhasebeci veya muhasebe biriminin işletmenin mali öngörüsünü iyi bir şekilde planlayarak oluşabilecek riskleri önceden saptayarak gerekli önlemleri alması ile vergi ve diğer yasal mevzuattaki değişiklikler hakkında gerekli bilgilendirme ve yönlendirmenin yapılması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	KABUL
MODEL 3	HİPOTEZLER	SONUÇ
H₆	Mermer üretim işletmelerinde yöneticilerin muhasebe bilgilerine istedikleri zaman ulaşabilmesi ile muhasebeci veya muhasebe birimince hazırlanan tabloların mali analize imkan verecek şekilde olması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	KABUL

5. SONUÇ

Küreselleşmenin ülkeler ve tüm dünyada gösterdiği etki, kitle iletişim araçları ve bilgi teknolojilerinin kullanımının yaygınlaşması, internet kullanımının artması, tüketici talep ve gereksinimlerinde yaşanan ani değişimler, rakip işletme sayısındaki artışlar, işletmeler adına rekabetçiliğin ve sürdürülebilirliğin sağlanmasını zorlaştırmıştır. Rekabetçiliğin yoğun olarak yaşandığı günümüz koşullarında işletmelerin başarılı olabilmesi için işletme yönetiminin alacağı kararların önemi büyüktür. Karar alma; anlık bir eylem değil, bir süreçtir. Bu süreçte başarılı sonuçların elde edilebilmesi için yöneticiler; doğru, eksiksiz ve ilgili zamanda oluşturulmuş bilgiye gereksinim duymaktadır. Kültür, bireyin içinde yaşadığı toplumun bir üyesi olmasının sonucunda kazandığı bilgi, inanç, norm, örf, adet, gelenekleri, yetenekleri, alışkanlıklarıdır. Kültür kavramının işletmeler boyutu ise, organizasyonların çalışma yöntemini ve organizasyon faaliyetlerinin sonuçlarını etkileyen, belirli insan toplulukları tarafından oluşturulan inanç, değer, örf, adet, gelenek ile diğer kişiler arasındaki ilişkilerin tamamıdır. Yönetim kültürü; toplum kültürü, örgüt kültürü ve siyasal kültür ile ilişkili ve birbirleriyle etkileşim halindedir. Yöneticilerin yönetim şekli ve uygulamaları ve alınacak kararlara yansyan değerler sistemidir.

Çalışmanın uygulama kısmında muhasebe ve yönetim kültürü arasındaki ilişki, yöneticilerin muhasebeden beklentilerinin neler olduğu, muhasebeci veya muhasebe birimlerinin yönetime katkılarının neler olduğu, işletme yönetimi ile ilgili alınacak kararlarda muhasebenin rolünün neler olduğu incelenmiştir. Anket formunun hazırlanması aşamasında Isparta ilinde faaliyetlerini gerçekleştiren 10 adet A.Ş yöneticisi ile mülakat gerçekleştirilmiştir. Mülakat sonuçları ve literatür çalışmalarından yararlanılarak anket formu hazırlanmıştır. Anket formu, 3 kısımdan oluşmaktadır. Birinci bölümde mermer üretim işletmeleri hakkında bilgiler elde edilmesi için “işletmenin türü, çalışan sayısı, sektördeki faaliyet süresi, işletmenin yönetimi, ihracat faaliyetleri, işletmede muhasebe biriminin olup olmadığı, işletme merkezi ile muhasebe biriminin aynı yerde olup olmadığı, muhasebe sorumlusunun mesleki tecrübe süresi” ile ilgili 8 adet soru yer almaktadır. İkinci bölümde muhasebe biriminin hatasından dolayı karşılaşılabilecek durumların yer aldığı, “Evet-Hayır” seçeneklerinin olduğu 7 adet soru yer almaktadır. Üçüncü bölümde muhasebeci veya muhasebe birimlerinin işletme yönetiminin alacağı kararlara katkısı çerçevesinde değerlendirilen 5’li likert yönteminin kullanıldığı 23 adet önerme yer almaktadır.

Isparta ve Burdur illerinde faaliyetlerini sürdüren mermer üretim işletmeleri yöneticileri ve muhasebe birimi çalışanlarına yönelik olarak anket çalışması yapılmıştır. Isparta ve Burdur illerinde toplam 107 adet mermer işletmesi tespit edilmiştir. Bu işletmelerden mermer ocağı ruhsatlı işletmeler, fason üretim gerçekleştiren işletmeler, atölye tarzında faaliyetlerini sürdüren küçük işletmeler ve faal olarak çalışmayan işletmeler araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. İlgili işletmelerin sayısı düşüldükten sonra basit tesadüf örneği yöntemi ile araştırmaya dahil edilebilecek Isparta ve Burdur illerinde toplam 62 adet mermer işletmesi tespit edilmiştir. Bu işletmelerden 14 adedi araştırmaya katılmak istemediklerini belirterek anket formunu doldurmaktan imtina etmiştir. Bir işletmenin de anket formunu özensiz cevaplaması sonucunda ilgili anket formu araştırmadan çıkartılarak araştırmaya toplamda 47 anket formu dahil edilmiştir. Anket verilerinin analizi, istatistiki analiz programı ile gerçekleştirilmiştir.

Analizlerde ilk olarak anket formunun birinci ve ikinci bölümünde yer alan soruların betimleyici istatistiklerine yer verilmiştir. Daha sonra muhasebeci veya muhasebe birimlerinin işletmenin yönetim kararlarına katkısının ne düzeyde olduğuna yönelik olarak beşli likert tipi ölçeklerin yer aldığı önermelere verilen cevapların ortalamaları alınarak katılım düzeylerine yer verilmiştir. Son olarak regresyon analizleri için anket formunun üçüncü bölümünde yer alan önermelerin ortalamaları alınmıştır. Ortalamalar arasında en yüksek değerleri elde eden önermeler arasından muhasebe ve yönetim kültürü arasındaki ilişkiyi test edecek bağımlı ve bağımsız değişkenler belirlenerek üç adet model kurulmuştur. Kurulan modellerin iki adedini çoklu regresyon modeli, bir adedini basit regresyon modeli oluşturmaktadır. Kurulan modellerle ilgili şekiller hazırlanmış ve hipotezler belirlenmiş ve analiz sonuçları yorumlanmıştır.

Yürekli, Durmuş, ve Solak (2017) mükelleflerin muhasebe meslek mensuplarından beklentilerini inceledikleri çalışmalarında muhasebe meslek mensuplarının iş gereksinimlerini büyük oranda karşıladığı ve işletme faaliyeti sürecine katkı sağladığı sonucuna ulaşmışlardır. Atalay (2019) KOBİ'ler üzerinde MBS'nin etkinliğini ölçme ve karar alma sürecinde kullanım düzeyini tespit etmek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada, MBS'nin etkin bir şekilde çalıştığı ve karar alma sürecinde gereksinim duyulan kaliteli bilgilerin üretildiği sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada da analiz sonuçları incelendiğinde mermer üretim işletmelerinde muhasebeci veya muhasebe birimlerinin muhasebe fonksiyonlarını eksiksiz bir şekilde yerine getirdikleri, muhasebe bilgilerinin yönetici ihtiyaçlarını karşılayan doğru, ilgili zamanda hazırlanmış bilgilerden oluştuğu ve bu bilgilerin çeşitli yönetim kararlarında kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Tespit edilen bu sonuçlar literatürde yer alan ilgili konuda gerçekleştirilmiş diğer çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan mermer üretim işletmelerinin %91.5'inin ihracat yaptığı düşünüldüğünde muhasebeci veya muhasebe birimince üretilen muhasebe bilgilerinin işletmenin stratejik kararlarının alındığı üst yönetim tarafından kullanılmasının işletmelerin rekabetçilik ve sürdürülebilirliklerini sağlamada yardımcı olacağı sonucuna ulaşılabilmektedir.

Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, doğal taş ve madencilik sektöründe faaliyetlerini sürdüren mermer üretim işletmelerinin genellikle kurumsal yönetimden uzak, aile işletmelerinden oluştuğu görülmektedir. İşletmelerin kurumsallaşma yolunda atacakları adımlar, gerçekleştirecekleri iş ve işlemler yönetim anlayışı, örgüt kültürü ve yönetim kültürlerinde değişme yaratarak başarılı olacakları sonucuna varılabilir.

Doğal taş ve madencilik sektöründe üretim işletmeleri genellikle maden ocaklarına yakın yerlere kurulmaktadır. Bu durum genellikle işletme merkezleri ile muhasebe birimlerinin farklı yerlerde olması sonucunu doğurmaktadır. İşletme merkezi ve muhasebe birimlerinin aynı yerde olması ve muhasebe sistemi tarafından üretilen finansal bilgilerin işletmenin diğer birim yöneticileri ve üst yönetim tarafından etkin bir şekilde kullanılması doğru, hızlı, ilgili zamanda kararların alınmasını sağlayarak işletmenin rekabetçiliğine katkı sağlanmasında faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- AKGÜN, İ. A. ve KILIÇ, S. (2013). “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetiminin Etkinliği Üzerindeki Etkisi, Yönetim ve Ekonomi Dergisi”, 20(2): 21-36.
- ALAGÖZ, A., ÖGE, S. ve KOÇYİĞİT, N., (2013). “Muhasebe Bilgi Sistemi ve Karar Destek Sistemleri İlişkisinin Yönetimsel Karar Alma Faaliyetlerine Etkisi”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 30: 27-40.
- ALTUNTAŞ, G. (2014). İşletme Yönetimi E-Kitap, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, İstanbul.
- ATALAY, A. (2019). KOBİ’lerde Karar Alma Süreçlerinde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Üzerine Bir Araştırma: Sivas OSB Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- BAYRAKTAROĞLU, H., SARITAŞ, A. ve KALKAN, A. (2015). “KOBİ’lerde Yöneticilerin Muhasebe Bilgi Sistemini Kullanım Düzeylerinin Araştırılması: Burdur İlinde Bir Uygulama”, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 52(606): 9-21.
- ÇİDEM, İ. (2013). Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği: Küçük ve Orta Büyüklükte İşletmeler Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- DEMİR, Ö. ve GÜL, M. (2015). “Üretim yapan KOBİ’lerde Karar Sürecine Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkileri: TRB1 Bölgesinde Yapılan Bir Araştırma”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 25(2): 171-191.
- DOĞAN, M., AĞCA, V. ve KARAYEL, M. (2016). “Türkiye’de CEO Değişimine Etki Eden Faktörler ve Değişiminin Finansal Performans Üzerindeki Etkisi”, Business and Economics Research Journal, 7(2): 15-27, DOI: 10.20409/berj.2016217493.
- EMHAN, A. (2007). “Karar Verme Süreci Ve Bu Süreçte Bilişim Sistemlerinin Kullanılması”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 6(21): 212-224, ISSN: 1304-0278.
- ERCAN, C. (2017). “KOBİ’lerde Yöneticilerin Muhasebe Bilgi Düzeylerinin Araştırılması: Kilis organize Sanayi Bölgesi Örneği”, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15(2): 309-328, DOI: 10.18026/cbayarsos.324136
- ERKENEKLİ, M. (2013). “Toplumsal Kültür Araştırmaları İçin Değer Merkezli Bütünleşik Bir Kültür Modeli Önerisi”, Savunma Bilimleri Dergisi, 12(1): 147-172, ISSN: 1303-6831.

- EROL, M. (2007). “Muhasebe Meslek Elemanlarının Sundukları Hizmetlerin Mükellefleri Tatmin Eden Özelliklerini Belirlemeye Yönelik Ampirik Bir Çalışma”, Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12: 244-252.
- ESMERAY, A. ve BULUŞ DAĞLI, Ö. (2017). “Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde (KOBİ) Muhasebe Bilgi Sistemi: Kayseri’de Faaliyet Gösteren İşletmeler Üzerine Bir Araştırma”, İşletme Araştırmaları Dergisi, 9(4): 748-769, DOI: 10.20491/isarder.2017.356
- FIRAT, H. (2012). İnovasyon Yönelimli Yönetim Kültürü Tasarımı; Türkiye Kalkınma Ajansları İçin Model Önerisi, Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- GENÇ, N. (2013). Meslek Yüksek Okulları İçin Yönetim ve Organizasyon, Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara.
- HATUNOĞLU, Z., AKPINAR, Y. ve ÇELİK, A. (2013). “KOBİ’lerin Yönetiminde Muhasebe Bilgi Sisteminin Önemi: Gaziantep ve Kahramanmaraş Örneği”, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(2): 307-322.
- Isparta Ticaret ve Sanayi Odası (ITSO). <http://www.itso.org/uploads/attachments/a68188cb8aa404480de18f57215371df.pdf>, (Erişim Tarihi: 04.03.2020).
- İSKENDER, V. H. (2019). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının İçişleri Bakanlığı Taşra Teşkilatı Yönetim Kültürüne Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük.
- İstanbul Maden İhracatçıları Birliği (İMİB). <http://www.imib.org.tr/tr/raporlar/ihracat-istatistikleri>, (Erişim Tarihi: 03.03.2020).
- KALMIŞ, H. ve DALGIN, B. (2010). “Muhasebe Bilgilerinin Karar Almada Kullanımının Önemi ve Çanakkale’de Faaliyet Gösteren Sanayi İşletmelerinde Bir Uygulama”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 46: 112-128.
- KAYGUSUZÖĞLU, M. ve ULUYOL, O. (2011). “İşletme Yöneticilerinin Muhasebe Bilgilerini Kullanım Düzeyinin Araştırılması ve Adıyaman Uygulaması”, Yönetim Bilimleri Dergisi, 9(2): 297-320.
- KURT, N. (2002). Türkiye’de Yönetim Kültürü ve Mahalli İdarelerin Gelişimine Etkisi, Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik, Yayınlandığı Resmi Gazete Tarihi: 18.11.2005, No: 25997.
- MİZRAHİ, R. (2011). “KOBİ’lerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkin kullanımı Üzerine Bir Araştırma”, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 3(2), ISSN: 1309-8039.
- NAKTİYOK, A. (2003). “Yönetici Değerleri ve Pazar Yönlülük Bir Uygulama”, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20: 95-116.

- ÖZ, Y. ve YAVUZ, H. (2015). İşletme Yönetiminin Aldığı Kararlarda Muhasebe Bilgi Sisteminin Önemi ve Etkisi: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Bir Araştırma, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(1): 227-246.
- ÖZMEN, A. (2012). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Türkiye’de Yönetim Kültürüne Etkisini Ölçmeye Yönelik Bir Alan Araştırması, Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- SAVSAR, C. (2005). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde (KOBİLER) Muhasebe Bilgi Sistemlerinin Yeri ve Önemi, Çorum İlindeki Kobi’lerde Tanımlayıcı Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- ŞENEL, F. (2008). Şirket Birleşmeleri ve Satın Almalarda Bir Yönetim Sorunu: Kültürel Entegrasyon Üzerine Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- TANER, B., DALGEÇ KORUKOĞLU, A. ve SUSMUŞ, T. (2001). Muhasebe Mesleğinin Müşterileri Durumunda Bulunan Kesimlerin Muhasebe Mesleğinden Beklentileri: İzmir İli Uygulaması, Yirmibirinci Yüzyılda Türk Muhasebe Mesleğinin Vizyonu ve Misyonu (V. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu), 169-182.
- TAŞ, K. (2005). Üniversite Gençliğinin Dindarlık Kriterleri, Alter Yayıncılık, Ankara.
- TC Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. <https://www.enerji.gov.tr/tr-TR/Sayfalar/Dogal-Taslar>, (Erişim Tarihi: 03.03.2020).
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri (TDK). <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 02.01.2020).
- TÜRK, D., AYGİN, F. ve YILDIZ, Ş. (2009). “Muhasebe Departmanlarında Bilgi Yönetimi Sakarya Örneği”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 44: 236-250.
- Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM). <https://tim.org.tr/> (Erişim Tarihi: 04.03.2020).
- USTAAHMETOĞLU, E., AYGÜN, D. ve SAVCI, M. (2013). “Muhasebe Bürolarında Sunulan Hizmetin Kalitesinin Müşteriler Tarafından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Uygulama”, Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 9(18): 239-254.
- VURGUN, L. ve ÖZTOP, S. (2011). “Yönetim ve Örgüt Kültüründe Değerlerin Önemi”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(3): 217-230.
- YARDIMCIOĞLU, M. (2006). “Muhasebe Departmanından Elde Edilen Bilgilerin İşlevi ve Önemi: Kahramanmaraş Tekstil Sektöründe Bir Araştırma”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Ekim: 71-108.
- YAVUZ, H. (2014). Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetim Kararları Üzerinde Etkileri: Bartın İlindeki KOBİ’ler Üzerinde Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bartın.
- YAZICI, N. (2010). “Bir Bilgi Sistemi Olarak Muhasebenin KOBİ’lerin Yönetim Kararlarına Etkisi: Erzurum Araştırması”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 47: 202-212.

- YEŞİL, S. ve ERŞAHAN, E. (2011). “Konaklama İşletmelerinde Stratejik Karar Alma İle Yöneticilerin Demografik Özellikleri Ve İşletmelerin Özellikleri İlişkisi”, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2): 317-329, ISSN: 1309 -8039.
- YEŞİL, S. (2013). “Kültür ve Kültürel Farklılıklar: Liderlik Açısından Teorik Bir Değerlendirme”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(44): 52-81, ISSN:1304-0278.
- YILDIZ, D. ve UZUNSAKAL, E. (2018). “Alan Araştırmalarında Güvenilirlik Testlerinin Karşılaştırılması ve Tarımsal Veriler Üzerine Bir Uygulama”, *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 1: 14-28.
- YILMAZER, Ö. (2010). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin(KOBİ) Yönetiminde Muhasebe Bilgi Sisteminin Yeri ve Önemi (Ankara Tekstil İşletmeleri Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- YÖRÜK KARAKILIÇ, N. ve BARIN, E. N. (2019). “Yönetim Kültürünün Güvenlik İklimi Üzerine Etkileri: Mermer Sektöründe Bir Uygulama”, *İş'te Davranış Dergisi*, 4(2): 88-97.
- YÜREKLİ, E., DURMUŞ, F. A. ve SOLAK, B. (2017). “Mükelleflerin(İşletmelerin) Muhasebe Meslek Mensuplarından Aldıkları Hizmetler ve Beklentilerinin İncelenmesi: Denizli İli Örneği”, *International Journal of Academic Value Studies*, 3(10): 97-105, ISSN: 2149-8598.